

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002548

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-06-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: «05» серпня 2026 р. м. Івано-Франківськ, ІФНМУ, № 866-д

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хомут Уляна Володимирівна

2. Uliana V. Khomut

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7704-340X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 226

Назва наукової спеціальності: Фармація, промислова фармація

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 226 Фармація, промислова фармація

Дата захисту: 17-07-2026

Спеціальність за освітою: 226 Фармація

Місце роботи здобувача: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14260

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 31.23.25, 76, 76.31.29.15

Тема дисертації:

1. Нормативно-організаційні Нормативно-організаційні підходи до удосконалення системи функціонування в Україні електронної рецептури (на прикладі антибактеріальних лікарських препаратів).підходи до удосконалення системи функціонування в Україні електронної рецептури (на прикладі антибактеріальних лікарських препаратів).

2. Regulatory and Organizational Approaches to Improving the Functioning System of Electronic Prescribing in Ukraine (Using Antibacterial Medicinal Products as a Case Study).

Реферат/анотація:

1. У дисертаційній роботі наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення актуальної науково-практичної проблеми удосконалення функціонування системи електронної рецептури на антибактеріальні препарати (АБП) в Україні в контексті протидії антимікробній резистентності (АМР), розвитку антимікробного стюардшипу та цифровізації охорони здоров'я. Дослідження виконано на основі комплексного підходу із застосуванням контент-аналізу нормативно-правових актів України та зарубіжних країн, документів Всесвітньої організації охорони здоров'я, Міжнародної фармацевтичної федерації та міжнародних клінічних настанов; фармакоепідеміологічного аналізу даних медичної інформаційної системи Helsi; структурно-частотного, класифікаційного, компаративного, клініко-економічного та соціологічного аналізів; методів

статистичної обробки даних і методологічної триангуляції. Проведено аналіз міжнародного досвіду впровадження електронної рецептури та нормативно-правового регулювання обігу рецептурних антибактеріальних препаратів. Встановлено, що відповідальність за безрецептурний відпуск антибіотиків в Україні є суттєво м'якшою порівняно з більшістю країн Європейського Союзу, що обмежує потенціал регуляторних механізмів стримування нераціонального використання антибіотиків. На підставі аналізу 264 507 електронних рецептів на АБП за даними реальної клінічної практики первинної ланки охорони здоров'я визначено особливості структури амбулаторних призначень антибіотиків при дев'яти нозологіях респіраторних інфекцій класу R за ІСРС-2. Встановлено домінування амоксициліну, амоксициліну з клавулановою кислотою, азитроміцину, цефподоксиму та левофлоксацину у структурі призначень. Виявлено системне зміщення антибіотикотерапії у бік препаратів широкого спектра дії, зокрема категорії Watch за класифікацією AWaRe BOOЗ, навіть при захворюваннях із переважно вірусною етіологією. За результатами ретроспективного клініко-економічного аналізу 166 308 електронних рецептів загальною вартістю 43,5 млн грн встановлено нерівномірний розподіл витрат на антибактеріальну терапію та недостатню частку препаратів категорії Access. Лише при стрептококовому фарингіті досягнуто рекомендованого BOOЗ рівня застосування препаратів Access понад 60 %. Загальний показник частки витрат на препарати Access становив 33,9 %, що майже удвічі нижче цільового орієнтира BOOЗ. Запропоновано та апробовано інтегральну матрицю ABC × AWaRe як інструмент оцінки раціональності структури призначень і витрат на антибактеріальні препарати. Визначено, що основний потенціал оптимізації витрат зосереджений у сегменті препаратів категорії Watch. Результати соціологічного дослідження засвідчили високий рівень задоволеності функціонуванням системи електронної рецептури серед пацієнтів і фармацевтичних працівників. Водночас встановлено недостатній рівень внутрішнього моніторингу дотримання правил призначення антибіотиків, наявність запитів пацієнтів на безрецептурний відпуск антибіотиків та вплив технічних бар'єрів, пов'язаних із перебоями роботи медичних інформаційних систем, відсутністю інтернет-з'єднання та наслідками воєнного стану. Виявлено розбіжності між структурою виписаних і фактично відпущених антибактеріальних препаратів, що свідчить про вплив аптечної ланки на реалізацію принципів антимікробного стюардшипу. Наукова новизна роботи полягає у тому, що вперше в Україні проведено масштабне фармакоепідеміологічне дослідження електронних рецептів на антибактеріальні препарати за даними медичної інформаційної системи Helsi, адаптовано класифікацію AWaRe BOOЗ для нозологічно-специфічної оцінки раціональності амбулаторних призначень та удосконалено методичні підходи до оцінки їх відповідності міжнародним клінічним настановам. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-організаційних засад функціонування системи електронної рецептури на АБП, розвитку антимікробного стюардшипу, підвищення ефективності моніторингу антибіотикотерапії та модернізації функціональних можливостей медичних інформаційних систем. Результати дослідження впроваджено у практичну діяльність, наукову роботу та освітній процес закладів вищої освіти України. Ключові слова: електронний рецепт, антибактеріальні препарати, антибіотикотерапія, антимікробна резистентність, антимікробний стюардшип, система охорони здоров'я, електронна система охорони здоров'я, медична інформаційна система Helsi, фармакоепідеміологія, клініко-економічний аналіз, AWaRe, раціональне використання лікарських засобів, первинна медична допомога, фармацевтична допомога, аптека.

2. The dissertation provides a theoretical generalization and a new solution to the scientific and practical problem of improving the functioning of the electronic prescription system for antibacterial medicines (ABMs) in Ukraine in the context of combating antimicrobial resistance (AMR), strengthening antimicrobial stewardship, and advancing healthcare digitalization. The study employed a comprehensive methodology, including content analysis of Ukrainian and international regulatory documents, WHO and International Pharmaceutical Federation materials, and international clinical guidelines; pharmacoepidemiological analysis of data from the Helsi medical information system; structural-frequency, classification, comparative, clinical-economic, and sociological analyses; statistical methods; and methodological triangulation. The international experience of electronic prescribing implementation and the regulation of prescription-only antibacterial medicines were analyzed. It was established that liability for

non-prescription antibiotic dispensing in Ukraine is substantially less stringent than in most European Union countries, reducing the effectiveness of regulatory measures aimed at limiting irrational antibiotic use. Based on the analysis of 264,507 electronic prescriptions issued in real-world primary healthcare practice, prescribing patterns for nine respiratory infection diagnoses of class R according to ICPC-2 were identified. Amoxicillin, amoxicillin/clavulanic acid, azithromycin, cefpodoxime, and levofloxacin dominated the prescribing structure. A systematic shift toward broad-spectrum antibiotics, particularly medicines classified in the WHO AWaRe Watch category, was detected even for conditions predominantly associated with viral etiology. A retrospective clinical-economic analysis of 166,308 electronic prescriptions with a total value of UAH 43.5 million revealed an uneven distribution of expenditures and an insufficient share of Access-category antibiotics. Only streptococcal pharyngitis achieved the WHO target of more than 60% Access antibiotic use. The overall expenditure share of Access medicines was 33.9%, almost two times lower than the WHO benchmark. An integrated ABC × AWaRe matrix was developed and validated as a tool for assessing the rationality of prescribing patterns and expenditures on antibacterial medicines. The greatest potential for optimization was concentrated in the Watch-category segment. The sociological study demonstrated high satisfaction with the electronic prescription system among patients and pharmaceutical professionals. At the same time, insufficient monitoring of compliance with antibiotic prescribing requirements, persistent patient requests for non-prescription antibiotic dispensing, and technical barriers related to interruptions in medical information systems, lack of Internet access, and wartime conditions were identified. Differences between prescribed and actually dispensed antibacterial medicines indicate the influence of community pharmacies on the implementation of antimicrobial stewardship principles. For the first time in Ukraine, a large-scale pharmacoepidemiological study of electronic prescriptions for antibacterial medicines was conducted using Helsi medical information system data. The WHO AWaRe classification was adapted for diagnosis-specific assessment of outpatient antibacterial prescribing, and methodological approaches to evaluating compliance with international clinical guidelines were improved. The practical significance of the study lies in the development of recommendations for improving the regulatory and organizational framework of the electronic prescription system for antibacterial medicines, strengthening antimicrobial stewardship, enhancing antibiotic use monitoring, and expanding the functionality of medical information systems. The results have been implemented in healthcare practice, research activities, and the educational process of higher education institutions in Ukraine. Keywords: electronic prescription, antibacterial medicines, antibiotic therapy, antimicrobial resistance, antimicrobial stewardship, healthcare system, electronic healthcare system, Helsi medical information system, pharmacoepidemiology, clinical-economic analysis, AWaRe, rational use of medicines, primary healthcare, pharmaceutical care, pharmacy.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- 1. Khomut U, Fediak I. Organizational challenges and benefits of electronic prescriptions in physicians' daily practice: Survey findings from Ukraine. *Čes. slov. farm.* 2025;74(4):E8-14. Scopus DOI: 10.36290/csf.2025.037 https://csfarmacie.cz/artkey/csf-202504-0012_organizational-challenges-and-benefits-of-electronic-prescriptions-in-physicians-8217-daily-practice-sur.php
- 2. Хомут УВ, Федяк ІО. Впровадження електронних рецептів в Україні як важливого компонента електронної системи охорони здоров'я: досвід фармацевтів. *Соціальна фармація в охороні здоров'я.* 2025;11(3):37-4. (Категорія Б) <https://sphhcj.nuph.edu.ua/article/view/341659> DOI:

<https://doi.org/10.24959/sphhcj.25.358>

- 3. Хомут УВ, Федяк ІО. Система електронних рецептів на антибіотики з точки зору відвідувачів аптек. Фармацевтичний часопис. 2025;2:85-9. (Категорія Б) DOI: <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2025.2.15293> <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/pharm-chas/article/view/15293/14279>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U002248

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Федяк Ірина Орестівна
- Iryna O. Fedyak

Кваліфікація: к.фарм.н., доц., 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9578-3719

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Назаркіна Вікторія Миколаївна
- Victoriya M. Nazarkina

Кваліфікація: д. фармац. н., професор, 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0767-6180

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010936

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Унгурян Ліана Михайлівна

2. Liana Unhurian

Кваліфікація: д. фармацев. н., професор, 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5391-9676

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010801

Місцезнаходження: Валіховський провулок, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Наталя Олександрівна

2. Natalia O. Tkachenko

Кваліфікація: д. фармацев. н., професор, 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8566-5938

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Байгуш Юлія Валеріївна

2. Yuliya V. Baygysh

Кваліфікація: к. фармацевт. н., 15.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6195-5236

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Грицик Андрій Романович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Грицик Андрій Романович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Кулинич Галія Богданівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна